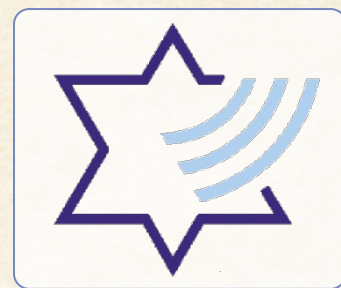

עיתון זגלמביה זאגלעמביער צייטונג

גיליון מס' 47 תשרי תשפ"ב - ספטמבר 2021
Zagłębie (Zaglembie) Newsletter September 2021

ארגון עולמי של יוצאי זגלמביה
Zagłębie World Organization
www.zaglembie.org
admin@zaglembie.org

ברוח השנה האחרונה, גם
מפגש ראש השנה התקיים
באוויר הפתוח באתר ההנצחה

מפגש בן דורי מלבב בחגיגת
ט"ו בשבט, באתר ההנצחה
ביער מבוא מודיעים

Będzin
Sosnowiec
Dąbrowa Gornicza
Zawiercie
Czeladź
Sławków
Wolbrom
Chrzanów
Dańdówka
Gołonóg
Grodzic
Kazimierz
Klimontów
Ksawera
Kromołów
Łagisza
Maczki
Milowice
Modrzejów
Niemce
Niwka
Olkusz
Oświęcim
Piaski
Porąbka
Siewierz
Strzemieszyce
Trzebinia
Wojkowice
Zagórze
Ząbkowice

חברי לארגון יוצאי קהילות זגלמביה עומדים אנחנו בפתחה של שנה חדשה אשר איננה באה עלינו לטובה.

מגיפת הקורונה שנפלה עלינו לפני כשנה ומחצה מתלקחת מחדש וממשיכה לשבש את חיינו השוטפים. פעילותנו בארגון פחתה למינימום האפשרי. למרות הכל קיימנו את עצרת הזיכרון לשואה ולגבורה באתר ההנצחה במבוא מודיעים ואת ה"ארצי"ט" בט' באב בבית העלמין בנחלת יצחק.

בין לבין קיימנו גם מפגש של "קפה זגלמביה", בו ארחנו את חברינו פרוץ' אביהו רונן בהרצאה מרתקת.

במהלך כל התקופה פעלה "סדנא לגניאולוגיה" בניצוחו של חברנו חיים דקל ובסיועם של דני רקוטש וישראל ברלינג. הסדנא קירבה

חברים רבים שהעמיקו לחקור בשורשי משפחותיהם, הסתייעו ביכולותיו של חברינו פרד פרנקל ממינכן ומצאו מידע ופרטים רבים על קשרי משפחה קרובים יותר וקרובים פחות.

השיח של קבוצה גדולה זו מתמשך זמן רב ומתרחב ככל שהזמן חולף, דבר המעמיק את הרצון והיכולת להנצחה ושמירת הזיכרון. בפולין נעשות "פעולות הצלה" לבית העלמין הישן בבנדזין וחברנו אדם שדלובסקי משקיע בכך עבודה ומאמצים רבים.

נוסף על כך, אדם ממשיך עם פעילות קבוצת הכדורגל הכח בנדזין, הקבוצה אמורה להגיע במחצית אוקטובר לביקור בארץ ולמשחק ידידות מול קבוצת הכח גלי גיל רמת גן.

אני מאחל לכולנו שנה יותר טובה, שנלמד לחיות לצד הקורונה ונחזור לשגרת חיים כפי שידענו בעבר.

דב פניני

יו"ר ארגון קהילות זגלמביה

אנחנו מברכים את חברינו היקרים אשר חגגו בשנת תשפ"א יום הולדת משמעותי

צבי איכנולד - בן 95

עדה פוטזמן - בת 100

מרים מושינסקי - בת 98

יצחק טורנר - בן 99

את פני השנה החדשה קיבלנו ערב החג במפגש רעים מלבב באתר ההנצחה ביער מבוא מודיעים. הרמנו כוסית לחיים ואיחלנו לכולם שנה טובה ומתוקה. שנה של בריאות איתנה ובשורות טובות ליוצאי זגלמביה ולכל עם ישראל

ארגון צולמי של יוצאי זגלמביה מאחל לחבריו ולכל בית ישראל, שנה טובה, שנה של בריאות ואשרה לשגרה הברוכה

טקס הזיכרון לשואה ולגבורה בסימן הקשר הבין דורי

שחיין לבית שווימה, לזכר משפחת שווימה. תת ניצב הדס שפירא מדמוני, נשאה דברים בשם בני הדור השלישי, בתום דבריה השיאה תת ניצב מדמוני שפירא את משואת התקומה לזכר משפחות - אוקסנהגדלה, קוז'וך בייטנר וקסטנר. לסיום העצרת קרא החזן אבי פרי, פרק תהילים ונשא את תפילת אל מלא רחמים ונערך טקס הנחת זרים בבקעת ההנצחה.

הנחת זרים על מצבות קהילות זגלמביה

גיבור השואה יצחק טורנר משיא משואה

לאחר תקופה ארוכה של מפגשים בזום, התקיים מפגש מרגש של "קפה זגלמביה", בהיכל התרבות בפתח תקווה ב-21 ביוני, בהשתתפות כארבעים חברות וחברים שהתקבצו יחד, למפגש חברי נעים ומלבב ושמעו הרצאה מרתקת של פרופ' אביהו רונן. אנו מודים למיכל אשר ולאריה ימיני ולצוות של היכל התרבות, שסייעו לקיומו של הערב המוצלח.

ארגון יוצאי זגלמביה, אבל על מותו של מייסד ומנהל אתר הארגון, חברנו היקר אברהם-אבי צ'פניק ז"ל. אבי ז"ל, יליד סוסנוביץ, עלה לישראל עם אמו בשנות השישים. אבי הקים ופיתח את אתר האינטרנט zaglembie.org, ניהל אותו ודאג לאחזקה שוטפת של האתר. כל זאת בהתנדבות וכשליחות להנצחת זכר קורבנות השואה יוצאי קהילות זגלמביה. אבי יחסר לנו מאוד ואנו משתתפים בצער המשפחה.

העצרת השנתית לשואה ולגבורה של הארגון העולמי של יוצאי זגלמביה, התקיימה השנה ב-8 באפריל, ביד הזיכרון לקדושי זגלמביה, בסימן הקשר הבין דורי ובהשתתפות חברים מהארץ ומהעולם. בשל המגבלה על מספר המשתתפים באירועים רבי משתתפים, הוחלט להעביר את הטקס בשידור חי במדיה הדיגיטלית, וכך לראשונה, אלפי חברי הארגון מכל רחבי תבל, צפו בעצרת בשידור חי.

את העצרת הנחה ערן קורן פניני, וליווה בשירה הזמר שלומי אסף. האירוע נפתח בקריאת יזכור של גיבור השואה ארנון זוסמן, ובהנחת זרים על המצבות של קהילות זגלמביה. נשאו דברים: יו"ר הנהלת הארגון דב פניני וחבר הארגון ח"כ הרב גלעד קריב.

הדלקת המשואות התקיימה השנה בסימן הקשר הבין דורי ובשילוב חברים מהתפוצות. וכך עלו וסיפרו את סיפורם בני הדורות השונים לצד הדלקת המשואות: אילת קולודנר הקריאה את מכתבה של מעין גלזה, נינתה של גיבורת השואה חדוה גיל לבית לייזרוביץ וגיבור השואה יצחק טורנר העלה את המשואה לזכר משפחות - לייזרוביץ, פרל, גלברט, טאוזוביץ וטורנר.

גיבור השואה ארנון זוסמן סיפר את סיפורו המרתק ואת המשואה השיא נכדו, ליעם שניצה, לזכר משפחות אוקסנהגדלר ואייזן.

חנה גרינפלד, דור שני לשואה, נשאה דברים בשם בני הדור השני ואת המשואה השיא בנה, איתי גרינפלד, לזכר משפחת אולמה. ערן קורן פניני הקריאה את סיפורו של צחי מרין, נציג הדור השני ליהדות התפוצות, את המשואה השיא אלעד לב-רן לזכר משפחות - מרין, פרלשטיין וחבה. גילי בן-עמי, נשאה דברים בשם הדור הרביעי ואת המשואה השיאה נועה פולק, לזכר משפחות - פרומרמן, זייזמן וטוביאש. רלי טוביאש פולק, הקריאה את סיפורה של שני שחיין, נציגת הדור השלישי בתפוצות, את המשואה השיא דודה שמואל

78 שנים לחיסול גטאות זגלמביה

כחמישים חברי הארגון התכנסו יחד במצבת הזיכרון לקדושי זגלמביה שבבית העלמין נחלת יצחק, לציון היארצייט, יום השנה ה-78 לחיסול גטאות זגלמביה, בתשעה באב (18.7.21). כמו בכל שנה, לפני הטקס ביקרו חברים יחד עם שמשון ישביץ בחלקה הצבאית הסמוכה, התייחדו עם זכרם של חללים בני זגלמביה, אשר נלחמו במלחמות ישראל ונפלו בקרב, הניחו פרח והדליקו נר זיכרון על קברם. טקס הזיכרון, בהנחיית רפי יהלומי, נפתח בהנחת זר על ידי נציג הדור הראשון, יצחק טורנר היקר. יו"ר הנהלת הארגון דב פניני, נשא דברים, שמשון ישביץ אמר קדיש, והחזן אבי פרי נשא תפילת 'אל מלא רחמים'.

קבוצה שהפכה למשפחה

אלי שלו. "כשפתחתי את הקבוצה לא חשבתי שזו תהיה התוצאה"

חיים דקל. מייסד הצטרף למשימה

אלי וחיים מספרים שבכל שנה בתקופת יום הזיכרון לשואה ולגבורה, יש מצטרפים חדשים לקבוצה, אך הקפיצה המשמעותית במספר החברים חלה לקראת המסע הגדול לציון 75 שנים לחיסול גטאות זגלמביה, שהוציא הארגון לפולין בשנת 2018. זה היה מסע בינלאומי, בהשתתפות כ-300 חברי הארגון מכל רחבי העולם וחברים רבים הצטרפו לקבוצה בקצב מהיר לקראת ותוך כדי המסע, שבמהלכו חיים ואלי הקפידו להעלות כל יום פוסטים עם תמונות וסרטונים, ותיארו את החוויות המרגשות במסע. התייעוד בזמן אמת בקבוצת הפייסבוק סחף את החברים שהגיבו בהתרגשות רבה. כל מפגש וכל אירוע של הארגון מתועד בקבוצה וכך רבים מחברי הקבוצה נחשפו לראשונה לפעילות המגוונת של הארגון, כולל חברים ישראלים שחיים בחו"ל וחברים דוברי אנגלית מארצות שונות שמפרסמים פוסטים ומגיבים באנגלית.

אלי וחיים מציינים בגאווה כי בקבוצה חברים גם כמה בני הדור הראשון, חלקם פעילים בקבוצה, כותבים ומשתפים דברים, וכך נוצר קשר בלתי אמצעי בין הדורות השונים בקבוצה. גם הקשר עם החברים הטובים מפולין שמסייעים בשימור הזיכרון היהודי בערי זגלמביה התרחב ואף התחזק באמצעות הקבוצה.

"מאז שהוקמה הקבוצה ראינו גידול משמעותי במספר החברים שמתעניינים, רוצים לשמוע, ואפילו משתתפים באירועים של הארגון", מספרים אלי וחיים, "אם זה בהרמת כוסית לראש השנה וחג הפסח, כשהאולם מלא עד אפס מקום, או בנוכחות המרשימה בעצרת יום הזיכרון". אלי מציין שהוא ציפה שבעקבות הקמת הקבוצה יגדל מספר משלמי מס החבר לארגון באופן משמעותי, מה שעדיין לא קרה, אך הוא מקווה שיקרה בעתיד.

אחת לכמה זמן השניים מפרסמים פוסט שבו מקבלים בברכה את החברים החדשים שהצטרפו לקבוצה ומבקשים שיציגו את עצמם ומדי פעם החברים החדשים או הוותיקים מגלים שיש להם בני משפחה רחוקים. השיח והשיתוף בקבוצת הפייסבוק יצר התעניינות הולכת וגוברת בחקר השורשים המשפחתיים והוליד סדנת חקר שורשים, שתחילתה במפגשים אותם הנחה חיים דקל, גניאולוג חובב, תחילה יחד עם ד"ר אלי בראונר ובהמשך עם חבר הארגון, הגניאולוג דני רקוטש. הסדנה התקיימה במשרדי הארגון וההצלחות המדהימות שבה סחפו את כולנו. רבים גילו קשרי משפחה מדרגות שונות לחברים בארץ ואפילו בחו"ל.

גילויים מרעישים בחקר השורשים

ואז הגיעה הקורונה שטרפה את כל הקלפים, הסדנה ואירועים אחרים הוקפאו וקבוצת הפייסבוק הפכה למקום המפגש העיקרי של חברי הארגון. לצדה המשיכה לפעול סדנת חקר השורשים במפגשי זום

ב-12 במרץ, שנת 2016, נפל דבר בארגון יוצאי זגלמביה: נפתחה קבוצת הפייסבוק: דור שני ושלישי ליוצאי זגלמביה, פולין - Second, Third generation Zaglemble.

בקבוצה שהפכה תוך זמן קצר לאבן שואבת לחברי ארגון ותיקים וחדשים, בני דור ראשון, שני ושלישי, בני הארץ והתפוצות ומונה כיום למעלה מאלפיים חברים, מתקיים שיח חברי, מעשיה מפרה, מאחד ומגבש, שהפך למשמעותי עוד יותר עבור חברה ולזירת מפגש, מאז שפרצה מגיפת הקורונה לחיינו.

רבים אינם יודעים, אך הקמת הקבוצה לא נולדה מתוך תכנית סדורה של הארגון, אלא כיוזמה ספונטנית של איש אחד - אלי שלו, דור שני ליוצאי זגלמביה. "כשפתחתי את הקבוצה לא חשבתי שזו תהייה התוצאה", מספר אלי, מייסד הקבוצה. "אני דור שני ובאותה תקופה הייתי חבר בכמה קבוצות של יוצאי פולין ודור שני בפייסבוק. באחת הקבוצות מישהי פרסמה פוסט על ההורים שלה מבנדין, לפוסט הזה היו הרבה תגובות של אנשים שסיפרו שגם ההורים שלהם מבנדין, ואמרתי לעצמי, 'אם זה כך, למה שנסתפק בקבוצות שחברים בהם כל יוצאי פולין או בני הדור השני בכלל? צריך לפתוח קבוצה ייחודית של יוצאי בנדין, אחר כך הבנתי שזו צריכה להיות קבוצה של זגלמביה כולה, לא רק של בנדין, וכך פתחתי את הקבוצה. פרסמתי אותה בקבוצות שבהן הייתי חבר, ודי מהר הצטרפו אלי חברים נוספים לקבוצה. חיים דקל, שמנהל איתי את הקבוצה, הצטרף כחבר עוד באותו יום.

מלכתחילה זו לא הייתה קבוצת הפייסבוק שלי אלא של הארגון, ואני ראיתי את עצמי רק כשליח. כתבתי בהודעה הראשונה שאנשים מתבקשים לפרסם זכרונות ותמונות מערי זגלמביה ושלא נאפשר פוסטים פוליטיים או תוכן שאינו קשור לזגלמביה. קיוויתי שתהייה היענות, אך עדיין לא הבנתי מה תהיה המשמעות של הקבוצה לארגון. הגענו די מהר ל-100 חברים, ונוצרה תחושה של חברים ששמחים מהשיח ומהשיתוף, וככל שנוצר עוד ועוד תוכן בקבוצה, כך היא הלכה וגדלה."

מספר חיים דקל: "בשבוע שבו אלי פתח את הקבוצה, נפגשתי עם מנחם ליאור ז"ל, שהיה אז יו"ר הארגון. מנחם אמר לי שאנחנו צריכים להקים קבוצת פייסבוק לארגון, ואני התחלתי לבשל את הרעיון בראש. היה לי ברור שזה פרויקט די מורכב משום שזו עבודה של ממש. אם אתה כמנהל קבוצה שקט ולא פעיל, הקבוצה לא תהיה פעילה. כדי שהקבוצה תתרומם, מנהלי הקבוצה צריכים לייצר בה שיח מגבש ותורם. כשאלתי פתח את הקבוצה, מייסד הצטרפתי למשימה". אלי הקפיד לעדכן את חברי הארגון על פתיחת הקבוצה במפגשים של הארגון ובכל עצרת יום הזיכרון לשואה ולגבורה באתר ההנצחה במבוא מודיעים, הציב שלטים בהם קרא לחברים להצטרף לקבוצה. "את המשמעות האמיתית של הקבוצה עבור חברי הארגון הבנתי כשיצא המסע לפולין בשנת 2017. לא הצטרפתי למסע, אך חברים שהשתתפו במסע פרסמו בכל ערב תמונות וסרטונים משם, ואני הרגשתי שאני נמצא יחד איתם, שותף למה שהם עוברים. התרגשתי לשמוע את החזנות של שמשון ישיבין, ובאחד הערבים חנקה, רעייתו של מנחם ליאור ז"ל, שרה שיר ביידיש והתרגשתי כאילו שהייתי שם. הבנתי אז שזו החשיפה הכי גדולה שיכלה להיות למסע לפולין עבור חברים שאף פעם לא הצטרפו למסע הזה."

קבוצת הפייסבוק: הזרימה דם חדש לארגון

דור שני ושלישי ליוצאי זגלמביה, פולין Second, Third generation Zaglembie

קבוצה ציבורית · 2.2K חברים בקבוצה

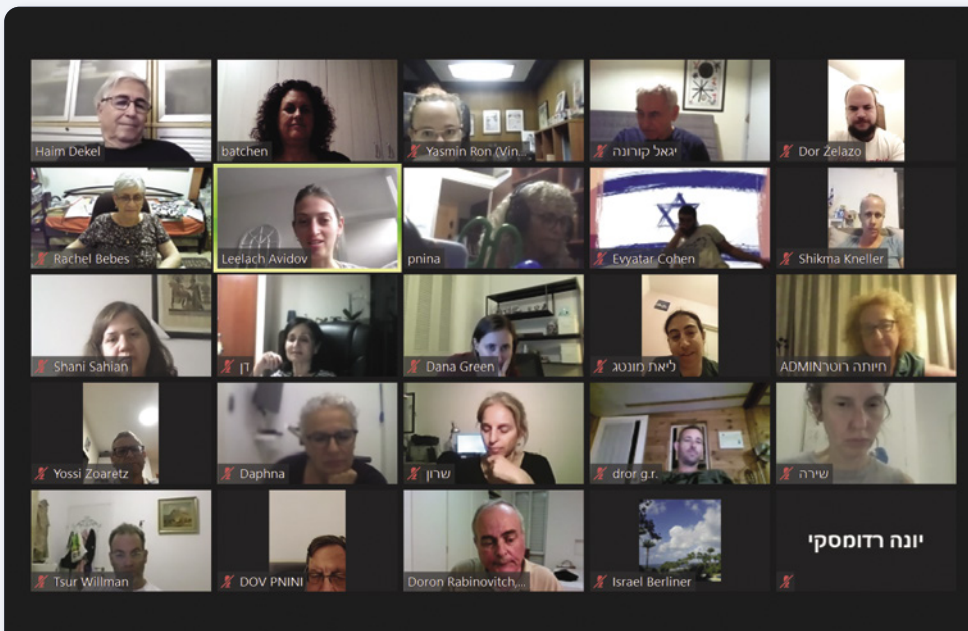
ובקבוצת ווטסאפ, כאשר לחיים ולדני הצטרף גם ישראל ברלינה, בעל ידע עצום בהיסטוריה של יהדות זגלמביה. הגילויים המרעשים והתגליות החדשות שעולים מתוך סדנת השורשים, מפורסמים כמובן גם בקבוצה. "כשנפתחה

ולברום ודומברובה. כל מפה מכילה נקודות מפתח בעיה, מיקומי מגורי משפחות שידועים לנו, קישורים לתמונות ועוד. זה מידע דינמי והמפות ממשיכות 'לצבור מידע' ככל שמוגיע אלינו מידע נוסף ופתחנו גם קישור שאליו ניתן להעלות סיפורים אישיים של משפחות זגלמביה".

חמש שנים וחצי אחרי הקמת הקבוצה, עם 2,196 חברים, מנהליה אלי וחיים לא מתכוונים לנוח על זרי הדפנה. הקבוצה שהזרימה דם חדש לארגון וחיזקה את תחושת המשפחתיות, היא פעילה ודינמית, אך הם שתוסף לגדול ולהתרחב ומקווים לחיזוק משמעותי של בני הדור השלישי ואפילו הרביעי, שיצטרפו למשפחת יוצאי זגלמביה וישאו את הלפיד עבור הדורות הבאים.

קבוצת הפייסבוק אחד הדברים שבלטו בשיח הקבוצתי ואפיין את בני הדור השני, היה שרובם כמעט ולא יודעים כלום על השורשים שלהם, שאין להם מידע על המשפחות שלהם, שההורים לא דיברו ולא שיתפו, מספר חיים. "בשיח סביב השורשים המשפחתיים, אנשים שיתפו במידע ובתמונות שהיו להם, פעמים רבות קורה שאנחנו חוקרים ענף של משפחה בסדנת השורשים, משתפים בפייסבוק את מה שאנחנו מחפשים ובזמן אמת חברים מספקים לנו מידע רלוונטי שנותן לנו תשובות, זה מדהים. באמצעות הפייסבוק וקבוצת הווטסאפ של סדנת חקר השורשים, הצלחנו גם להגיש את הנושא לבני הדור השני שחלקם פחות דיגיטליים ואנחנו מנסים להוריד את הנושא לגובה העיניים, זו מיומנות נרכשת. היום כל מי שמצטרף לקבוצה יכול לצפות בהרצאות מוקלטות ובמפגשי זום בנושא חקר השורשים. העלינו לקבוצה מפות אינטראקטיביות של שבע מערי זגלמביה: סוסנוביץ, בנדין, זבייצ'ה, (אולקוש), סלבקוב,

בת חן בן עמי סונין

מפגש דור שלישי

חיזוק הקשר הבן דורי בארגון בתקופה האחרונה בא לידי ביטוי גם במפגש ראשון (בזום) שהתמקד בבני הדור השלישי ובנקודות מבטם באשר להשתלבות בפעילות הארגון.

במפגש שהתקיים ב-18 באוגוסט, השתתפו כעשרים בני דור שלישי-רביעי (מכל קצות תבל), וכעשרה בני דור שני. לקראת המפגש, נשלח למשתתפים שאלון שבו התבקשו לציין כיצד הם רואים את השתלבותם בפעילות הארגון. התקבלו כ-25 תשובות שבהן הביעו הנשאלים רצון להשתתף בפעילויות ובסיורים וגילו התעניינות בחקר שורשי

המשפחה. זהו צעד ראשון של הנהלת הארגון בקידום מהלכים של שיתוף הדור השלישי בפעילות הארגון בהווה ובעתיד. בני דור שלישי ורביעי שלא השתתפו במפגש ומועונינים להשתתף במפגשים הבאים, מוזמנים לכתוב למזכירת הארגון רחל בבס: rachel.bebes@gmail.com

סיפור הצלחה במחקר משפחתי

התקציר: מצאתי את סבתא של אבא, שבעים שנה אחרי שאבא התחיל לחפש אותה

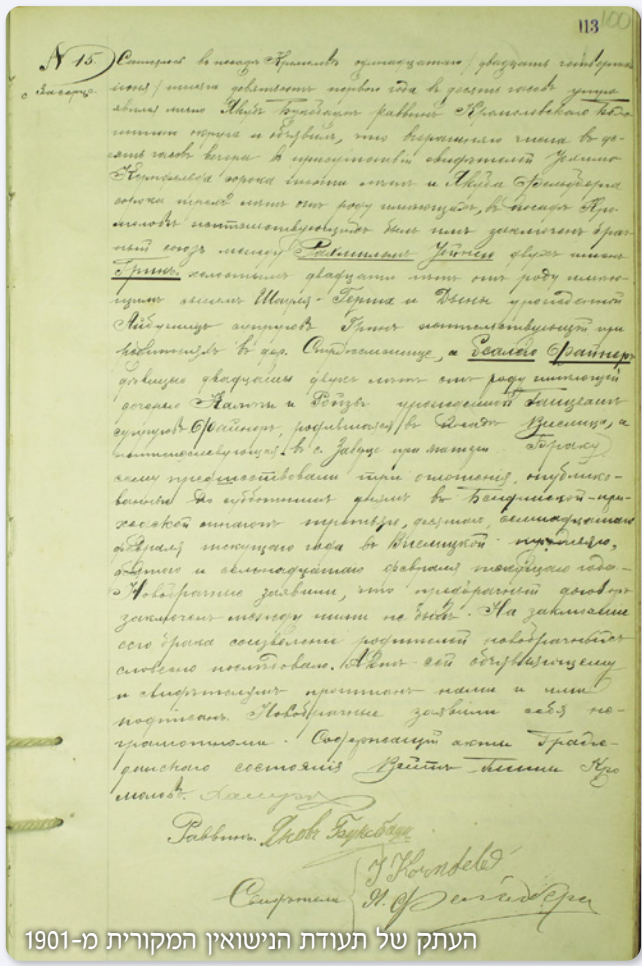
אפשרי בתחילה - למצוא את מה שלא רק נעלם אלא גם לא השאיר עקבות אחריו. שבועות חלפו, הסגר נמשך וכך גם מאמצי למצוא רמז או פרט ואפילו קלוש על סבתא רבתא פיינה.

ויקטור הוגו כתב ש"אהבה היא כמו עץ, היא צומחת בדרך שלה ונועצת בתוכנו שורשים עמוקים". בחיפוש אחרי קורות משפחתי של אבא, גיליתי שנטעו בתוכי שורשים עמוקים, והאתגר הפך למשאת לב. הקדשתי הרבה זמן ומחשבה, אבל כל מה שמצאתי באתר JRI-Poland היה רישום הנישואין של ירחמיאל גרין ורחל פיינר בקרומולוב (כפר בפאתי זביירצה) ב-1901. שמות הוריהם או כל פרט נוסף לא מופיעים ברישומים. זה פתח כוון חיפושים חדש אבל לא איתרתי שום משפחת פיינר בקרומולוב.

מצאתי גם אתר שסיפר שסבא ירחמיאל היה במועצת הכפר שמשיצה, אבל על סבתא פיינר לא מצאתי דבר.

לפני כמה חדשים כתבתי בקבוצת הפייסבוק בבקשת עזרה. בעצת חבריי מקבוצת הפייסבוק פניתי לאתר מוזיאון דומברובה גורניצה. שם מצאתי פרטים מעניינים על בית הקברות בסלבקוב, ששימש את יהודי שמשיצה. התרגשתי למצוא שם את צילומי המצבות של סבא וסבתא רבא מצד גרין שנפטרו ב-1930 וב-1932, ואפילו כמה "פיינרים" שנפטרו בשיבה טובה, אבל עדיין כלום על סבתא, ולא קצה חוט שיקשר בינם לבינה.

בין העצות המועילות שקיבלתי, עלה הרעיון לפנות לארכיב בקטוביץ, בבקשה לקבל את תעודת הנישואין המקורית. ואכן פניתי אליהם ומשהתבוששה התשובה, נשכח ממני העניין.

העתק של תעודת הנישואין המקורית מ-1901

על המשפחה של אבא שאול צבי מרין, מצד אביו - משפחת מרין מבנדין, ידענו הרבה. למדתי הרבה פרטים חדשים לאחרונה, אבל את הרוב ידעתי כבר.

על משפחת אמו של אבי, משפחת גרין משמשיצה Strzemieszyce, ידענו מעט. להוריה קראו ירחמיאל ורחל גרין.

אח אחד של ירחמיאל, "הדוד אליעזר", היה חסיד גור ועלה לארץ לפני פרוץ המלחמה. הכרנו אותו היטב. אבי והוא היו מקורבים, והמשפחות נפגשו בחגיגות ושמחות. הוא היה בבר מצווה שלי והייתי בחתונות של נכדים שלו. וממנו גם למדנו מעט על משפחת גרין. הוא נפטר בשיבה טובה. אילו היה בחיים היום, בוודאי היה לי הרבה מה לשאול אותו.

על רחל, סבתו של אבי, לא ידענו דבר, מלבד את שם נעוריה, פיינה, Fajner. לא ידענו את שמות הוריה, אם היו לה אחיות ואחים, מתי נולדה ואיפה. עם חלוף השנים, אי ידעה זו הטרידה את אבי. כאילו לא די בכך שאיבד את הוריו, גם איבד את אילן סיפורי המשפחה ותולדותיה.

אבי ז"ל היה במשך שנים ארוכות רופא ומנתח עיניים בבית חולים הדסה בירושלים. יום אחד, לפני כארבעים שנה, לאחר שאבי סיים לבדוק מטופל במרפאתו, התעכב זה לפני צאתו מהחדר, פנה אל אבא וביקש בנימוס להתעניין באם מוצאו מפולין. "אכן" ענה לו אבא, מעט מופתע מהשאלה הלא צפויה. "אם יורשה לי לשאול מאיזו עיר או איזור, ד"ר?"

"מבנדין" ענה אבא.

"ובכן, הרי שאנחנו שכנים" חייך האדון "אני לא רחוק משם, משמשיצה".

אינני יודע כמה זמן עוכב הפציינט הבא בחדר ההמתנה, אך מה שאני כן יודע שהשיחה קלחה עד מאוד ושאבי הגיע הביתה באותו הערב נרגש עד מאוד.

בדמעות, ולא מטיפות העיניים, הסתבר כי שתי המשפחות היו מכרות, והאדון עצמו לא רק ששמע על משפחתה של אמו של אבי, אלא הכיר אותם הכרות של ממש.

למחרת כאשר הגיע אבי לבית החולים, בשעת בוקר מוקדמת, הופתע לראות את האישי יושב בפתח חדרו, נרגש, ואוחז מעטפה בידו. הוא הושיט אותה לאבי. במעטפה היתה תמונה, אחת ויחידה של סבתו של אבי, רחל פיינר-גרין משמשיצה. לאבא לא היה סיפור אבל עכשיו היתה תמונה, מראה ודמות להביט בה.

הצילום ההדוי והיקר מפו, הושם במסגרת ונתלה כלאחר כבוד בחדר עבודתו של אבי. מדי פעם כאשר אורח נכנס לחדרו אבי לא ויתר על ההזדמנות לספר כיצד באותו יום חורף קיבל דרישת שלום חמימה מהבית שאיננו עוד.

כשפרצה מגיפת הקורונה, החלטתי שהגיעה העת לממש חלום ישן, ולהקדיש זמן למחקר משפחתי: הצטרפתי לקבוצת הפייסבוק של יוצאי זגלמביה ולקבוצת הווסטאפ של הסדנה לחקר שורשי המשפחה.

שמעתי סיפורים, למדתי על דרכי חיפוש ומחקר ובעיקר התרגשתי מהנחישות, הרצון העז לעזור לכל אחד מחברי הקבוצה, ללמוד, למצוא רמזים, ליצור הקשרים ולעשות את מה שנראה כבלתי

רישום הנישואין מ-JRI-Poland
ממנו התחיל המסע

Kromolow PSA Births, Deaths 1855-1904 Marriages 1828,29,33,34,55-71,73-1905
Last Updated October 2010

To support indexing 'Your Towns(s)' records, please donate to JRI-Poland [here](#)
Already supporting indexing projects? Please consider supporting our General Fund

Click here to TOGGLE Empty Columns

Click to View	Surname	Given Name	Year	Type	AKA	Page District	House #	Sex	Date of Birth	Marriage	Divorce	Death	Registration	Residence	Cause of Death	Spouse	Spouse Surname	Maiden Name	Occupation	Father	Father Age	Father Mother	Father Town	Father Father	Father Mother	Comments	Miscellaneous
	GRYN	Rachmi Jona	1901	M																							
	FAJNER	Recha	1901	M																							

זאת חשתי באותו הרגע, שלאהבה כוח להביא אל העכשיו הדים מן העבר. התרגשתי מאוד.

עכשיו כבר צעדתי בבטחה על השביל. האתגר הבא היה למצוא את אמה של רחל פיירה. אחרת בסך הכל דחיתי את הבעיה דור אחד אחורה. עכשיו כל מה שידעתי על סבתא רבתא של אבא זה את שם נעוריה. פרט לזה לא ידעתי את שמות הוריה, אם היו לה אחים, מתי נולדה ואיפה.

כיוון שידעתי שהם גרו בויליצה לפחות עד 1884 כשנולד אחיה, ובזבירצ'ה ב-1901 כשרחל התחתנה ברור שבין השנים האלה הם העתיקו מקום מגורים. לכן החלטתי לחפש בשתי הערים.

בויליצה מצאתי את אבא של רחל, יליד 1855 ואת סבה שהיה יליד 1830, אבל שום דבר על האם.

עברתי לחקור על זבירצ'ה.

באתר הארגון נתקלתי ברשימת מצבות בבית העלמין של זבירצ'ה וברשימה מצאתי את רוזיה פייר שנפטרה בשנת 1924, ואת קלמה פייר שנפטרה ב-1927. אלו הפרטים שחיפשתי בנרות!

דרך קבוצת הפייסבוק היכרתי את מרצ'ין ברגיאה, מורה בתיכון בזבירצ'ה שמשמש כאחראי על בית הקברות ומדי פעם עוזר לאנשים בפייסבוק שמחפשים מידע. שאלתי את מרצ'ין על הקברים האלה והוא שלח לי צילומים של שתי המצבות! הוא גם סיפר לי שרוזיה פייר לבית גנצוויץ היתה בתו של הרב ישראל לייב גנצוויץ, הצדיק מקרמולוב. וגם את קברו מצאתי בבית העלמין של קרומולוב.

מכאן כבר ההמשך קל. הצדיק מקרומולוב מופיע בג'ני עם שרשרת ארוכה של רבנים. והנה מחוסר ידיעה מוחלט, עכשיו היה בידי רישום של עץ משפחה מפואר, שכלל חמש עשרה דורות אחורה מסבתא של אבי!

לצערנו אנחנו לא יודעים בוודאות מה עלה בגורלה של רחל גרין לבית פיירה. סבא ירחמיאל נפטר בזמן הכיבוש הנאצי ב-1941. עד שנת 1942 התנועה היתה אפשרית פחות או יותר ואבא ומשפחתו ביקרו הרבה בשמיצ'ה. מחורף - אביב 1942, נותק הקשר לחלוטין וגורלה נותר חידה. אני מניח, בעצב רב, שרחל נשלחה כמו היתר לאושוויץ ונספתה שם. לצערנו עדיין לא איתרנו אפילו ניצול אחד שהיה בשמיצ'ה אחרי 1942. אולי יום אחד אפגוש ניצול שיספר עוד. בינתיים, אני מביט בעץ ומקווה שהעלים הירקוקים, בצורת פיסות מידע מהעבר, ימשיכו להגיע וינציחו לעד את המורשת של משפחתו של אבי ושל הקהילה המפוארת שהיתה שם.

צחי מרין ymerin@hotmail.com

הופתעתי כאשר כעבור כחודשיים, קיבלתי אימייל ובו לא אחרת מתעודת הנישואין המבוקשת. מגילה ארוכה בכתב יד מסולסל ויפה, שכמובן היה עליי לתרגמה מפולנית לעברית. שלחתי את האגרת לדודתי דינה (אחות אבי) ותשובתה לא אחרה לבוא: "המסמך אינו כתוב בפולנית" פסקה, "אולי רוסית, הרי האזור היה בשליטת הצאר עד מלחמת העולם הראשונה".

מיד שלחנו גם היא וגם אני, אימיילים לכל מכה, שכן, חבר או חברה, שנחשדו כדוברי רוסית, אבל כולם טענו שלא מדובר כלל ברוסית אלא באוקראינית! חבר אוקראיני לעומתם, כלל לא הבין מה אני רוצה ממנו, "זה אולי פולנית", אמר לי בטון נעלב משהו, "אתה עוד אחד מאלה שלא מבדילים...". בסוף מצאתי שכנה יקרה, שבשנות ה-50 אמה שלה היתה מורה בקייב, ושולטת בכל שפה שאפשר לדמיין. מסתבר שזו רוסית עתיקה שמרבית דוברי הרוסית היום לא מבינים. היא תרגמה לי. היא אמנם התקשתה קצת בתרגום המונחים היהודיים, אבל ביחד הצלחנו!

התעלומה כמעט ונפתרה! מצאתי את שמות הוריה של סבתא פיירה, ואפילו את עיר הולדתה. הזוג בא בברית הנישואין, ב-11 ביוני 1901. הרב המקדש היה יעקב בוקסבאום, ובתעודה מופיעים שמות הוריה ועיר הולדתה.

עוד כמה שעות בילוש ב-JRI-Poland ואני יודע עליה הכל!

רחל גרין לבית פייר נולדה ב-1879 בויליצה Wislica, לקלמה פייר ורוזיה לבית גנצוויץ 'Rojza Gancwajg'. בעת הנישואין התגוררה עם הוריה בזבירצ'ה, מה שמסביר את רישום הנישואים בקרומולוב.

לא אלאה אתכם בכל הפרטים. אבל מצאתי את תאריכי הלידה, הפטירה, והנישואין של אביה, סביה, שבעת דודיה ודודותיה, האח, והאחיינים... לצערנו, בית הקברות של ויליצה נהרס כליל בידי הנאצים. הקומוניסטים השלימו את המלאכה ובנו שם שכונה. מצבות האבן שיכלו להעיד על הקהילה ואנשיה אינן עוד, ולמרות

צילומי המצבות של רוזיה וקלמה פייר

יוסף ליבמן/ליפמן. סיפורו של לוחם

יוסף במדי הצבא הפולני

יוסף במדי הצבא הבריטי

העיר וילנה. שם הוא פגש קבוצה גדולה של צעירים יהודים, חלקם חברים בתנועת השומר הדתי, אליה גם הוא השתייך בפולין, אשר חיפשו אפשרות לברוח רחוק ככל האפשר מהגרמנים. באותו הזמן היה בוילנה הרב חיים הרצוג אשר הצליח להשיג 2,000 "סרטיפיקטים" - אישורי כניסה לפלשתינה, לפליטים יהודים ויוסף היה אחד מאלו שזכו באישור. קונסול יפן בקובנה באותה התקופה, צ'יאונה סוגיהארה, מתוך שיקולים הומניטריים (בניגוד להוראת הממונים עליו), הנפיק מסמכי כניסה ליפן לכל דורש ושתי עובדות אלו היו בעצם את המניע לבריחה ה"גדולה" של הצעירים הללו לכיוון פלשתינה.

הדרך אותה עבר אבינו כדי להגיע ארצה הובילה אותו מוילנה למוסקבה, משם לוולדיבוסטוק, בואכה קובה ביפן ומשם לסינגפור, דרום אפריקה, מצריים ודרך מדבר סיני לפלשתינה. כאשר הגיע ארצה בשנת 1941 כבר ידע שיש לו דוד (אח של אביו) בתל אביב, אליו פנה והתגורר אצלו תקופה קצרה עד אשר סיים את תהליכי התגייסותו לצבא הבריטי בו שירת ביחידה 178. במסגרת הצבא הבריטי הוא לחם בגזרות בצפון אפריקה ובאיטליה.

עם סיום המלחמה וטרם חזרתו לפלשתינה, הוא מצא דרך להגיע לפולין כדי לחפש את משפחתו, אך לא מצא איש. הוריו מטלה ושמשוון ליפמן, שני אחיו, נתן ואברהם ליפמן, ואחותו ינטה עם בעלה ובנם המשותף, נרצחו.

מהמלחמה בנאצים למלחמה על המדינה בדרך

הוא חזר ארצה ומיד התגייס ללוחמים במלחמת השחרור. במסגרת זו היה "הברניסט", שרכש ניסיון בצבא הבריטי, ופעל בעמדות בשכונות השונות של יפו. עם תום המלחמה, עבד בתחילה כנהג בחברת האוטובוסים "דן" אולם בשל גילו "המופלג" לא התקבל לחברות, ולכן עזב ועבר לתעשייה האווירית, שם היה מראשוני בונייה (מספר אישי 152).

בדרך כלשהי הצליח אבינו לאתר את כתובתה של משפחה פולנית אשר "ירשה" את חנות המשפחה ברחוב אפטצ'נה, ובשנת 1949 קיים איתם חלופת מכתבים. מתוך המכתבים ניתן ללמוד כי לאיש הפולני חנות מכולת בה הוא עוסק במסחר. את החנות הוא מיקם בחנות משפחת ליפמן בשוק הישן, בעוד הוא התגורר ברחוב פורמבסקה, בביתו שלו. את הדירה

ב-6 בספטמבר 1915 נולד בעיר זביירצ'ה שבפולין יוסף ליבמן, בנם של שמשה ליפמן ומטלה לבית פריזה. במהלך השנים, שם משפחתם המוכר היה ליפמן ופעמים ליבמן. יוסף נשא את השם ליבמן, לפחות מעת בגרותו.

המשפחה הייתה דתית (חסידיית), אמידה ומכובדת. ביתה היה ברחוב אפטצ'נה מס' 1, בכיכר השוק הישנה, שם גם הייתה להם חנות סיטונאית גדולה למצרכי מזון. הרבה פרטים על יוסף (אבא שלנו) ובעיקר על תקופת ילדותו, איננו יודעים. הוא נפטר בשנת 1965 כאשר אג, רמי בר איל, הייתי בן תשע ואחי מששוון ליבמן בן 13, צעירים מכדי להספיק לשמוע ולשאל אותם שאלות על עברו. אבא היה טרוד בפרנסת המשפחה ולא הרבה בדיבורים.

אבינו היה בנם השלישי של הוריו. אחותו הבכורה ינטה, אשר נולדה ב-1911, נישאה ליצחק זיסקינד, ובשנת 1935 נולד בנם יהודה מיכאל. אחיו אברהם נולד בשנת 1913, ואחיו הצעיר נתן ב-1918. שני אחיו הלכו בדרך הוריהם, שחיו באורחות חיים על פי דרכם של הדתיים, ואברהם אף התעתד לקבל סמכות רבנית. כולם למעט אבינו יוסף, נספו בשואה.

כבר בגיל ההתבגרות אבינו החל להתמרד, עד כמה שהדבר ניתן בבית הוריו. הוא עשה זאת תחת חסותה של אימו האוהבת, אשר ניסתה והצליחה להגן עליו ולהצדיק את מעשיו. ככזה, הוא מצא את עצמו נאלץ להתגייס לצבא הפולני ובשנת 1937 הוא אכן גויס. כיוון שהיה בנם של יהודים חסידיים, תפרה לו אמו ציצית מבד מיוחד ובמידות מיוחדות כדי שהיא תוסתר היטב מעיניים זרות בתוך חולצתו הצבאית (אחת מהציציות הללו שמורה ביד). הוא שרת בחיל התותחנים הפולני בגדוד 23.

ב-1.9.1939 פלשה גרמניה ללא הכרזת מלחמה ובעצם כך פרצה מלחמת העולם השנייה. באותו הזמן פלשו הרוסים על פי הסכם עם הגרמנים אל חלקה המזרחי של פולין ובמהלך הקרבות נפצע יוסף קל ואושפז בבית חולים ארעי בעיר חרוביאשוב, בגבול עם ברית המועצות. כאשר הרוסים הוכרחו לעזוב את חלקה המזרחי של פולין ולחזור אל הגבול הישן, ניתנה לחיילים פולנים האפשרות ללכת לפי בחירתם. לחזור לבתיהם במערב או ללכת בעקבות הצבא הרוסי הנסוג. יוסף בחר באופציה השנייה ויצא במסע לכיוון

יוסף, אירנה, שמשוון ורמי ליבמן בשנת 1963 (הערכה)

**ארגון יוצאי זגלמביה אבל על מות חברי
וחברות הארגון שהלכו לעולמם ושולח
תנחומים לבני המשפחה.
מי יתן ולא תדעו עוד צער**

צפורה פייגלה פלדמן ז"ל בת 107 - בנדן

הדסה תלם לבית דיאמונט - סוסנוביץ

נילי לוי לבית זוסמן ז"ל - זבירצ'ה

צבי דגני - וולברום

מיה ישראלי - פרושביץ ליד סוסנוביץ

**דשה ורדיגר ריטנברג - ניו יורק, בנדן
Dasha Werdyger Rittenberg z"l**

אסתר שניידר לבית קלינפלץ - צ'לדז'

אלכסנדר וינריץ - זבירצ'ה

אברהם-אבי צ'פניק - סוסנוביץ

יוסף בלומנפלד - אולקוש/בנדן

שלמה שטיינברג - בנדן

הלינה סקוצ'ילס לבית אינגסטר - סוסנוביץ

אברהם פרידמן - בנדן

נחה שטרומ לבית בליצקי - זומברובה גורניצ'ה

**קון קרישה יהלומי (רעייתו של אריאל יהלומי
יבדל"א) - זבירצ'ה**

חיה אלבו לבית אופלר וגראואר - בנדן

בית המשפחה באפטצ'נה 1, כיכר השוק הישנה

של משפחת ליפמן לקח מישהו אחר. במכתבו לאבינו כתב: "אחרי כניסת הגרמנים, במשך מספר חודשים כולם עדיין עבדו בחנויותיהם תחת ביקורת ושליטה של פקידים גרמניים שנבחרו לכך. אביך החזיק את חנותו עד להקמת הגטו. אל הגטו אסור היה לפולנים להיכנס וזה תחת איום של קנס גדול מאד ואחר כך אפילו מוות. בגטו ליהודים היו חנויות של מצרכי מזון משלהם, אבל אלה השתייכו לוועד הקהילה. אביך ניהל את אחת מהחנויות האלה. האחים והאחות עבדו בבית החרושת וכך היו עדים לחיסול הגטו. חיסול הגטו היה המכה הנוראית ביותר ליושבי הגטו. את כל היהודים שלחו לאושוויץ, ומה הלאה אני לא יודע, אבל אתה בטח מתאר לעצמך מה קרה שם, כי בוודאי שמעת על בית הסוהר האיום הזה. עד ליציאה מהגטו, המשפחה שלך חייתה איך שיכלה. איך שהוא הסתדרו. לעתים די קרובות מכרתי להם קצת מצרכי מזון ואפילו ביום יציאתם ברכבות, מכרתי לאברהם חבילת סיגריות, 1/4 ק"ג חמאה וכיכר לחם, למרות שמעשה כזה היה אסור בהחלט, כי לפולנים אסור היה אפילו להתקרב לגטו. יהודים בגטו היו מקבלים מזון לפי תלושים. אני החזקתי במשך כל המלחמה חנות ליד הגטו, שם היית מאפיה של "אוברך". לפעמים בזהירות מרבית מכרתי להם משהו וקניתי משהו.

"...אתה ביקשת ממני תצלומים של בני משפחתך, אבל כאלה לא קיימים. מיד אחרי המלחמה ייתכן ויכולתי למצוא משהו בעליית הגג, אבל אחר כך כולם היו מוכרחים לנקות את עליות הגג ואף אחד לא התעניין בתצלומים של אנשים זרים, עכשיו אין אפילו שריד לדברים שנשארו אחרי היהודים. עליתי למעלה, כי רצייתי למלא את בקשתך, אבל לא מצאתי כלום. אני מבין שזאת הייתה בשבילך מזכרת נצח, אבל לצערי אין. דבר אחד שעדיין נשאר זה השלט הכמעט בלתי נראה על הקיר החיצוני של החנות, מעל הדלת: חנות מכולת ליפמן, אבל גם אותו אני מוכרח לכסות עכשיו בצבע ובשלט אחר."

מהתכתבות מאוחרת יותר עם האיש, הוא כותב שתאריך מותם של ההורים אינו ידוע לו. הוא, מסתבה, ניסה להבין זאת מכמה יהודים שחזרו לזבירצ'ה, אבל גם הם לא ידעו, לדבריו רק אמרו שחיסול הגטו היה ב-15/8/1944 בו נעקרו אחרוני היהודים והם הושמדו כמו כל האחרים.

תרגמה מפולנית - אמנו אירנה ליבמן ז"ל.

רמי בר אייל ושמשון ליבמן

עדכונים משולחן הארגון

חברים יקרים, הקשר עמכם חשוב לנו. כדי שתמשיכו לקבל את העדכונים שאנו שולחים במייל ואת העיתון המודפס במשלוח אישי לביתכם, אנחנו מבקשים מכם שתעדכנו אותנו בכתובות מייל חדשות (לפורשים לגמלאות ולמחליפים כתובת מייל), בכתובות בית (לחברים שעוברים לדור מוגן ולצעירים שמשפרים דור) וכן במספרי טלפון.

אנחנו מאחלים לבני הדור הראשון בריאות ואריכות ימים. אנא עדכנו אותנו אם מישהו מבני המשפחה נפטר.

אם יש ברשותכם ספרי/פנקסי קהילות מערי זגלמביה ואתם לא מעוניינים בהם יותר מכל מיני סיבות, אנא יידעו אותנו ונשמח לקבל את הספרים/פנקסי קהילות לטובת הארגון. ישנם בני דור שני וגם דור שלישי שמאוד מתעניינים בפנקסים האלה ובהיסטוריה המשפחתית.

נשמח לקבל גם סיפורי חיים מעיירות זגלמביה, מהמחנות, או מתקופת התקומה בארץ שאתם מעוניינים להעביר לארגון, או כתבות מעניינות לעיתון על בני הדור הראשון, על החיים בערי זגלמביה ועל נושאים שונים הקשורים לארגון.

נא לפנות לרחל צנטנר בבס, מזכירת הארגון: 050-852-6567, 03-6779562

rachel.bebes@gmail.com

ההצלה בבית משפחת שטילר

תמונתה של חדוה בתעודה תחת השם הבדוי אלפרדה קוטה

בברלין ו"בינתיים", אמה "תישאר אצל משפחת שטילר". כעבור זמן מה זימן אותי שוב, קיבל תשובה מברלין, לא מכירים אותי שם. בוודאי, אמרתי, אחרי ההפצצות הנוראות כל המשרד נהרס. נכתוב עוד פעם, אמר המזכיר וכך עברו כמה חודשים על התכתבות, לבסוף החליטו במשרדי הכפר להוציא לי תעודה לפי עדותי. הצטלמתי, קיבלתי תעודה על שם

אלפרדה קוטה, ילידת לבוב. עכשיו הייתי אדם חוקי, בעל תעודה. לפעמים הייתי הולכת עם גברת שטילר ליעה, לקצור עשב או לאסוף עצים. ההליכה היתה ארוכה, ובדרך היא סיפרה לי את תולדות חייה. יוליס שטילר היה בעלה השני. בעלה הראשון נפל במלחמת העולם הראשונה. כל עוד נמשכה אותה המלחמה עבד אצלה שבוי מלחמה ליטאי, בחור נהדה אבל אחר כך היא נשארה לבד, עם ארבעה ילדים צעירים ועם כל המשק. חייה היו קשים מאד. היא התחתנה עם יוליס הרווק, כדי שיהיה גבר במשק, שיעשה את העבודות הקשות. אבל יוליס היה חלש, בסופו של דבר היא היתה קוצרת, חולבת - רק את עבודת החריש עם השור עשה יוליס, או היו שוכרים פועל ליום או יומיים.

ילדיה מנישואיה הראשונים היו כבר מבוגרים ולא גרו איתה. הבן הבכור עבד במכרה, גר בכפר סמוך, נשוי עם ילד. הבן השני היה קצין בצבא, לפעמים היה בא לבקרה פעם היא שאלה אותו: ומה אתה עושה שם בצבא? אבל במקום תשובה הוא רק צחק. איני יודעת מה הוא עשה בצבא. בכל אופן לא היה בחזית. שתי בנותיה היו נשואות ולא באו לבקר לעיתים תכופות.

יוליס שטילר באמת לא היה אדם חזק בגופו. היה נח באמצע היום, לעבודות קשות היו מזמינים פועל. זה לא היה קל, כי בכפר לא היו בכלל גברים צעירים. לפעמים היו ליוליס התקפי זעם, ואז היה צועק, מקלל את אישתו בקללות עסיסיות, רותח כולו מכעס. עלי לא היה מתרגז, גילה סבלנות רבה, גם אם לפעמים לא הבנתי מהר מה רצונו ולא למדתי בקלות את העבודות. למשל - מתפקידי היה להדליק אש בתנור בבוקר, אבל לפעמים האש לא היתה נדלקת! אז הוא היה בא ומדליק בזריזות ובמיומנות.

איני יודעת, האם בני משפחת שטילר האמינו בסיפור "הברלינאי" שלי. איני יודעת מה הם חשבו עלי. לא הייתי נערת כפר פולנייה בורה. ידעתי גרמנית, בערבים הייתי קוראת להם בקול את העיתון היומי, שהגיע כל בוקר. ראו שבאתי מהעיה, שלמדתי בבית ספר אפילו כתבתי להם מכתבים לרשויות. יוליס שטילר היה מספר בכפה, כך אמרו לי, "הבחורה הפולנייה שלנו יותר חכמה מעורך דין". הם פנו אלי תמיד בגוף שלישי, פנייה של כבוד לזרים, ולא חקרו אותי יותר מדי.

סוף ספטמבר 1943. הייתי בגטו, כבר בלי הורים, גרתי עם אחי הצעיר רישרד ועם חברתי זושה. כבר לא היו גטאות אחרים באזור. כשבוע לפני סוף ספטמבר התעוררתי בלילה. פתחתי את החלון, ומסביב התעוררו אורות. הבנתי שהגטו מוקף.

בבוקר לא יצאנו לעבודה, כולם הסתובבו בחוץ, ידענו שזהו הסוף. זושה חברתי וחברים אחרים התחילו לשכנע אותי לברוח מהגטו. לך יש סיכויים! - אמרו. יש לך חברים פולניים, איש לא יחשוב שאת יהודייה. גם אחי הצטרף אליהם. אבל לא רציתי, לא היו לי תעודות, לא כסף, לא קשרים בחוץ ושום תוכנית. לבסוף בכל זאת ברחתי - פשוט יצאתי מהשער, איש לא עצר אותי והנה הייתי כבר בחוץ, ברובע הפולני.

ניסיתי לחפש עזרה אצל מכרים פולניים, אבל איש מהם לא יכול היה לעזור לי. אחרי שבוע או יותר, כשכשלו כל ניסיונותיי למצוא מוצא בעירי או אצל מכרים, נסעתי אל העיר ולדנברג (היום ולבז'ין) אל אדולף אוטו, חייל גרמני שעבדתי איתו בגטו במשרד. אדולף אוטו היה בחופשה, אבל לפני שיצא - כנראה בידיעתו שמשוהו רע עומד להתרחש - אמר לי שאם יהיו לי בעיות, אוכל לבוא אלי, מסר לי את כתובתו, אבל ביקש לזכור בעל פה ולא לרשום. נסעתי אליו, מצאתי את ביתו. הוא אמר לבנו ולאחותו מי אני, וכולם ניסו לעזור לי. נשארתי אצלם כשבוע, לשכנים אמרו שאני קרובת משפחה. אבל חופשתו אמורה היתה להסתיים, ולא יכולתי עוד להישאר אצלם. גם ככה הסתכנו כהוגן. אדולף אוטו הציע לי לנסוע ברכבת לכפר פלקנברג, ולחפש שם עבודה אצל האיכרים. הוא הכיר איכר אחד בשם גוטשליך, איש טוב, בוודאי יקבל אותי לעבודה. אבל כמובן אסור להזכיר את אדולף אוטו ואסור להגיד את האמת, צריך לבדות איזה סיפור נפרדתי ממשפחת אוטו, בכינו כולנו, נסעתי לפלקנברג, והתחלתי לעבור מבית לבית ולשאול האם צריכים משהו לעבודה. באחד הבתים הסכימו לקבל אותי. סיפרתי להם שעבדתי בבית חרושת בברלין, היו הפצצות נוראות, ברחתי, ובחיפזון לא לקחתי שום תעודות. בדיתי לי שם פולני.

וכך הגעתי לבית משפחת שטילר.

לא היתה זו משפחה גדולה, רק זוג מבוגר מאד, שניהם מעל 60. היה להם משק חקלאי: שדות במורד ההר, אחו קטן ליד הבית, כמה פרות, שני שוורים לעבודה, תרנגולות, אווזים, חזירה אחת שבדייק המליטה, כלב. גברת שטילר (Frau Stiehler) היתה אישה גדולה, עם בטן בולטת, לבושה תמיד במין חלוק אפור. מר שטילר היה נמוך, רזה ולא ממש חזק. הם טיפלו במשק שלהם בכוחות עצמם, היה להם קשה, ושמוחו שבאה מישהי שמוכנה לעבוד אצלם. הם לימדו אותי את כל המלאכות. בהתחלה חשבת שאשאר שם כמה ימים, אבל הם התכוונו לתקופה ממושכת. אמרתי להם שאף פעם לא עבדתי במשק חקלאי, אבל שאני מוכנה ללמוד.

באמת הייתי מוכנה ללמוד, אבל זה היה קשה מאד. מעולם לא הייתי נערה זריזה, ולא הייתי חזקה במיוחד. אבל בני הזוג שטילר היו סבלניים ולימדו אותי את המלאכות: לחלוב את הפרות, לנקות את הרפת. להאכיל את כל בעלי החיים, לגרוף את החציה, לנהוג בשור ולנסוע בעגלה, ועוד עבודות שונות. למדתי בחריצות ובשקדנות, מאד רציתי להישאר אצלם. אחרי שבוע או שבועיים הלכנו יחד אל משרדי הכפר, כדי לרשום אותי כחוק. סיפרתי להם את סיפורי על הבריחה מברלין, מזכיר הכפר הבטיח שיכתוב למקום העבודה שלי

לו שאני יהודייה. הוא היה סבוה, שלא אראה עוד איש ממשפחת. את יודעת מה זה אושוויץ? - שאל. ידעתי רק שזו עיר לא גדולה, לא רחוקה מעיר הולדתי, זביירציה. אבל מר וונדה - זה היה שמו - סיפר לי על כל מה שאנחנו עכשיו יודעים על אושוויץ.

העיתון המקומי לא כתב כמעט דבר על יהודים. בני משפחת שטילר והקייטנים לא היו שונאי יהודים, לא דיברו ש"הכל בגלל היהודים", כפי ששמעתי לא פעם מפי חבריי ומכיריי הפולנים.

עד עכשיו אני תוהה - איך בני אדם רגילים - לא טובים במיוחד ולא רעים במיוחד, לא שרופים לרעיון פוליטי ששולט בארצם, - הסכימו שיתבצע בארצם הפשע הנורא ביותר של רצח עם? איך הסכימו שהמנהיגים לכך שלהם פותחים במלחמה נגד כל העמים האחרים? איך זה קרה?

חזוה גיל לבית לייזרוביץ

תערוכה - יעקב וינברג, מפסל נוף ילדותו

הפסל יעקב וינברג ז"ל, נולד בעיירה פינצ'ב שבפולין וגדל בעיר צ'לדז' שבזוגלמבייה. יהדות צ'לדז' הייתה ברובה דתית ואף חסידית, והחיים הציבוריים התרכזו מסביב לבית הכנסת והשטיבלך של חסידות גוה. יצירותיו של וינברג שאובות מתוך העולם היהודי בו גדל ואיננו עוד ועוסקות בחייה של העיירה היהודית. בין הסצנות שפיסל ניתן לראות דמויות בלבוש חרדי מתוארות לפרטי פרטים בחיי היומיום שלהן: חתונה יהודית, אישה ברדיד קוראת את החומש התורני "צאנה וראינה", מלמד בחדה, שני גברים משחקים שח-מט, דמות היהודי הנודד, סצנות מ"כנר על הגג", "טוביה החולב" ועוד. מכלול יצירותיו המפואר מוצג בתערוכה מתמדת, המתקיימת בבית שלום עליכם, רח' ברקוביץ 2 ת"א. לבירור שעות פתיחה ותיאום ביקור, יש להתקשר: טל' 03-6956513.

מתוך התערוכה: תקיעת השופר בבית הכנסת, כנר על הגג

לא נעלתי נעליים. היו לי מין סנדלי עץ, קשורים לרגליים בחתיכת בד. בהתחלה היו לי פצעים מוגלתיים, אולי בגלל תת-תזונה מהגטו. פעם פרצתי בבכי, מפני שלא יכולתי לרוץ כדי לתפוס את הפרה. יוליוס ראה את הפצעים ברגליי וחבש אותם בעדינות ובמיומנות.

בקיץ היו באים קייטנים. לפעמים אנשים מבוגרים, לפעמים נערים צעירים לפני גיוסם לצבא. לא היו להם הרבה עיסוקים בכפר, הם נהנו מהאוכל של גברת שטילר, אכלו בשפע, ונטו גם לשוחח איתי. איפה למדת גרמנית? בבית הספר. גם לכתוב? כן, גם לכתוב. אין לך משפחה? לא, הייתי בת יחידה והוריי אינם עוד בחיים. דודים? סבים? לא, אף אחד. לפעמים הם דיברו על המצב בגרמניה. הם לא פחדו שאלשין עליהם בפני גסטאפו, דיברו איתי וגם עם גברת שטילר בחופשיות. רק אחד מהם היה נאצי ממש, אחד מהראשונים שהצטרפו למפלגה ואוהב מאד את היטלר ואת הרעיון הפשיסטי. גברת שטילר אמרה, שהוא מנהל בית סוהר, וטענה שהוא מזיע מאד בלילה, וזה עונש על מה שהוא עושה. מה הוא עושה? - שאלתי. - את זה אנחנו לא יודעים - אמרה, תשובה שהיתה מקובלת עליה על כל הנושאים שלא היה לה נוח לדבר.

בין הקייטנים היו גם מתנגדי היטלר, למשל משפחה של שני אחים, שעשו הכל כדי לא להתגייס ולא לעבוד בתעשייה צבאית. או בחור צעיר אחד, שעמד להתגייס וטען, שגרמניה לא תנצח במלחמה. - הניצחון של גרמניה היה חוסר צדק מוחלט, אחרי כל מה שעשינו - אמר ולא פירט.

מה שעשינו ליהודים, זה עוד יתנקם בנו

בספטמבר 1943 הצבא הגרמני היה כבר בנסיה, אחרי המפלה בסטלינגרד. כל ערב קראתי בעיתון את הודעת המטה הראשי של הצבא הגרמני על "פינוי לפי התוכנית" של עיר זו או אחרת - בהתחלה ברוסיה, אחר כך בפולין. אבל עדיין המלחמה נמשכה עד המפלה הסופית של הגרמנים במאי 1945.

יום א' היה יום חופשי מעבודה, מלבד עבודות הכרחיות, כמו חליבה. משפחת שטילר היו נוצרים קתוליים, כמו "אלפרדה קוטה". קיבלתי ספר תפילות גרמני ובדרך כלל הייתי הולכת לכנסייה עם גברת שטילר. לפעמים הייתי הולכת לבד. בכפר לא היו הרבה עובדים זרים, ואני השתדלתי להתרחק מהם, פולני היה מגלה מיד שאינני מלבוב והיה עלול לנחש את האמת. פעם אחת השכנות ראתה אותי יושבת בכנסייה וסיפרה לבעלי הבית שאני נערה אדוקה מאד, יושבת בכנסייה ומתפללת.

משפחת שטילר, ורבים מן הקייטנים והשכנים, לא היו נאצים. לא היו חברי מפלגה, לא שונאו יהודים, סבלו מהמלחמה. גברת שטילר סיפרה פעם, שלפני המלחמה היו באים אליה גם קייטנים יהודיים מהעיר ברסלאו. - ולמה הם לא באים עכשיו? מה קרה להם? - שאלתי. - את זה אנחנו לא יודעים. אבל הם ידעו, אולי לא בדייקנות. "מה שעשינו ליהודים, זה עוד יתנקם בנו" - אמרה פעם. מה עשיתם ליהודים? - שאלתי. - את זה אנחנו לא יודעים. בשביל גברת שטילר ה"פירר" - המנהיג - היה יורש את תפקיד הקיסר. הקיסר יודע תמיד מה טוב לעם, כך גם הפירר. אם סיפרו מקרה מצעה, היא היתה אומרת: זה לא היה קורה, אילו ה"פירר" היה יודע. באפריל 1945, כשהקרבות היו כבר על אדמת גרמניה, התארח אצלנו איש אחד, שסיפר לי שהוא מקשיב לרדיו לונדון והוא יודע איזה זוועות נעשות בגרמניה. שוחחנו שעות רבות, ולבסוף גיליתי

מסע משנה חיים

שני שחיין. מסע מיוחד עם אבי

במהלך ההרצאות הנוספות במסע שמעתי את דבריה המרתקים של ד"ר מרי פולברוק (שכתבה את הספר "עיר קטנה ליד אושוויץ") על השואה. זה עורר בי רצון ללמוד מהן ההשלכות הפסיכולוגיות שמשפיעות על הניצולים. בשלב אחר במהלך המסע קיבלנו אזור עם מנחה, ושאלות מנחות לדיון בחוויות, בשאלות ובחיים שלנו. אני לא יכולה להסביר במילים את תחושות הכרת הטוב שעלו בי על כך שזכיתי לקחת חלק בדיון הזה. זה סיפק לי קצת תובנות לגבי חייהם של האנשים ששרדו, אך בעיקר על אלה שהם ילדים של ניצולי שואה (כמו רוב המשתתפים במסע). הדיון הזה אפשר לי להזדהות יותר ולנסות להבין טוב יותר את ילדי הניצולים (או "הדור השני" - כפי שלמדתי במסע, מונח המאפיין את ילדיהם של השורדים).

הולכים יד ביד ושרים התקווה

הימים הבאים כללו סיורים בבנדין ובסוסנוביץ'. שניים מהאירועים הזכורים והעמוקים ביותר היו צעדות החיים, בהם הייתי מוצפת ברגש. כשטיילנו במסלולים של אלה שנשלחו לרכבות לעתיד עגום, היו בי רגשות מעורבים של צער ותקווה. כשצעדתי ליד אבי ודודי התרגשתי מאלה שלפני, לידי ומאחוריי. אנשים שהיו זרים רק כמה ימים לפני כן, הלכו עתה יד ביד ושרו את התקווה, ושירים מלאי תקווה, בעודנו הולכים בדרך כה משמעותית. אנשים הלכו כשהם נושאים או לובשים דגלי ישראל גדולים. אבי לבש חולצה עם עץ המשפחה של אמי, שענף שלם ממנו נגדע בפשעי הנאצים הנוראיים. אלה היו תזכורות רבות עוצמה לכך שעם ישראל חי!

בכל יום במסע פגשנו כמה אנשים מדהימים מכל רחבי העולם. כל אדם היה כל כך מעניין להפליא, ריגש וסקרן אותי להבין מה הגיע אותם לצאת למסע הזה של זגלמביה בפולין, כמו גם הרצון להכיר אותם אישית. כשניסו להקדיש זמן ולבקר במוזיאון הקטן בבנדין, אבי ואני היינו עדים לרגע מרגש מיוחד. כשהתחלנו לדפדף בספר דוחות ישנים של סטודנטים מבנדין, בחור צעיר הסביר שהוא מסוגל לקרוא ולהבין פולנית. כשכולנו דפדפנו בין הדפים,

הרשו לי להציג את עצמי. שמי שני שחיין (שם המשפחה במקור שוימר לפני שסבי עבר לישראל) ואני (כך למדתי) דור שלישי. בשנים האחרונות אבי יואב שחיין (דור שני), החל לחקור את שורשיו המשפחתיים, גילה כמות משמעותית של מידע, וזיהה אבות קדומים רבים. במהלך מחקרו הוא מצא את ארגון יוצאי זגלמביה ושמע על המסע המאורגן של הארגון לפולין בשנת 2018. כך התחילו נסיונות השכנוע שלו שאצטרף אליו למסע לזגלמביה. אני חייבת להודות שהיה לי קשה לעזוב את ילדי הצעירים, אבל חשבתי שזה יהיה מסע מעניין וחוויה מיוחדת יחד עם אבי.

התחלנו את המסע שלנו בפולין בטקס פתיחה ב"בית הכנסת טמפל" בקרקוב, ואחריו ערכנו סיורים מרתקים בגטו של קרקוב, וברובע היהודי של העיר, קזימייר. בזמן שהתבדחתי במשפחה שתפיסתי את פולין היתה שחור-לבן (תוצאה כך

אני מניחה, של כל הסרטים בשחור-לבן של פולין שראיתי), הייתי המומה לראות את פולין בצבע, במיוחד בימים שטופי השמש, היפים והחמים. זו הייתה חוויה מהפנטת כל-כך, ללכת ברחובות אבותיי.

ארוחת שבת עם יהודים מכל רחבי העולם

הסדנאות במלון היו מעניינות להפליא, ומעוררות מחשבה. מצגת משמעותית אחת הועברה על ידי ניצולת אושוויץ, אסתר פטרסיל, ובתה דורותי טננבאום, שנתנה מבט פנימי אחר על עולם שאני מקווה שאף אחד מאיתנו לא יידע מעולם. ארוחות השבת היו מהנות ומשמעותיות. היה מדהים לחגוג שבת עם דודי שמואל ודודתי אסתר מישראל, שלא ראיתי קרוב ל-15 שנים. כמו כן, זה היה מדהים להיות בפולין ולהגיע יחד לארוחת שבת עם אנשים יהודים אחרים מכל רחבי העולם.

אם הייתי צריכה לשים את האצבע על הנקודה שבה התחברתי ונשאבתי לסייע לאבי בחקר משפחתנו ובלימודי השואה, היו אלה מסעי ההליכה והסדנאות בשבת, בהם קיבלתי השראה מהמחקר של אחרים בדבר שורשי המשפחה והיוחסין שלהם. מצאתי שהסדנאות בנושא יהדות פולין - כשהגרמנים ניסו למנוע מהקהילה להמשיך במסורת היהודית, היו מרשימים ואינפורמטיביים מאוד.

כשיצאנו לסיור באושוויץ ניכרה עצבות באוטובוס ומצב רוח עגום. מזג האוויר היה הולם למדי לסיור באושוויץ ובאושוויץ בירקנאו. ירד גשם לאורך כל ביקורנו שם, לעיתים די במרץ. קשה לתאר במילים עד כמה הגשם החזק הדהד את מצב הרוח של כולם. התחושה שאני עומדת על הקרקע בה נרצחו למעלה ממיליון אנשים בגלל שואה, הייתה קשה מאוד רגשית. הזדעזעתי לראות את גודל המחנות. הכניסה לצריפים כששמעתי כל כך הרבה תיאורים על מה שעברו המשפחות, הייתה נוראית. כל תיאור סיפר זוועות שלא ניתן לדמיין, שלא לדבר על לחיות. טקס הזיכרון באושוויץ בירקנאו היה מרגש מאוד. כשראיתי את השלטים עם השמות הרבים, והנרות הדולקים, נותרתי ללא מילים.

מימין לשמאל: יואב, אסתר ושמואל שחיין מפגש משפחתי במסע העולמי

At times I was overwhelmed with emotion. Every day of the journey, we met some really amazing individuals from all over the world. Each person was so incredibly interesting - their journey in getting to this Poland Zaglembe journey was just as exciting, motivating, and stimulating as getting to know them personally. While attempting to pass some time, and visiting the small museum in Bedzin, my father and I were witness to a special exciting moment. As we began to flip through an old book of report cards for students from Bedzin, a young man explained that he was able to read, and understand Polish. As we all flipped through the pages, he stopped at one page and realized that he was looking at the report card of his own great aunt (grandmother's sister). It was uncertain what everyone was feeling and witnessing, but the most obvious was utter shock. There are a few other times in which individuals on the journey made familial connections that are etched in my mind. I was very lucky to have met, befriended, and learned from each person that passed my way.

There is an old Latin proverb that states "by learning you will teach; by teaching you will learn." Since taking part in the Zaglembe journey, I became motivated and inspired to learn more. I begun by giving workshops about the Holocaust and Auschwitz at the Canadian public school in which I teach. The school is multicultural, and most students are not of any Jewish descent, but I feel that the knowledge I am passing on is of the utmost importance. Although this may sound cliché, the journey was life changing. I feel privileged and grateful to have participated in the journey to Poland during the summer of 2018. I would like to thank my father for convincing me to attend the journey with him as it will forever be in my heart, and mind.

I can not thank just one or a few people because truly it was all those that directed, organized, spoke, led, and participated in the journey that truly changed my life. I give my immense gratitude to all of you.

Shani Sahian

הוא עצר בעמוד אחד והבין שהוא מסתכל בכרטיס הדו"ח של הדודה שלו (אחות של סבתו). זה היה רגע שבו לא היה ברור לנו מנעד התחושות של כולם, אך היה ברור שכולנו בהלם מוחלט. היו כמה פעמים נוספות שבהן אנשים במסע יצרו קשרים משפחתיים שנחרטו במוחי. היה לי מזל שהכרתי, התיידדתי ולמדתי מכל אדם שעבר בדרכי.

ישנו פתגם לטיני ישן שמשמעותו - "על ידי למידה תוכל גם ללמד, וכשתלמד תוכל גם ללמוד". מאז שהשתתפתי במסע לזגלמביה, קיבלתי מוטיבציה והשראה ללמוד עוד. התחלתי להעביר סדנאות בנושא השואה ואושוויץ בבית הספר הציבורי הקנדי בו אני מלמדת. בית הספר הוא רב-תרבותי, ורוב התלמידים אינם ממוצא יהודי כלשהו, אך אני מרגישה כי הידע שאני מעבירה הוא בעל חשיבות עליונה. למרות שזה אולי נשמע קלישאה, המסע היה משנה חיים. אני מרגישה שזכיתי ואני אסירת תודה על ההשתתפות במסע לפולין בקיץ 2018. ברצוני להודות לאבי יואב, ששכנע אותי להשתתף איתו במסע, שכן לנצח הוא יהיה חרוט בליבי ובזכרוני. אני מודה לכל מי שכיוונו, שארגנו, שדיברו, שהובילו והשתתפו במסע ששינה את חיי באמת. אני שולחת את תודתי העצומה לכולכם.

שני שחיין

דרך משמעותית עם דגל ישראל

A life-changing journey

Please allow me to introduce myself. My name is Shani Sahian (family name originally Szwimer before my grandfather moved to Israel). I am (I have learned) a third generation. The past few years my father, Yoav Sahian (second generation), has begun researching his family roots and has discovered a significant amount of information, and has identified numerous ancestors. During his research, he found the Zaglembe group, and discovered their organized journey to Poland. Thus began his convincing speeches that I join him on the Zaglembe journey. I must admit that I wasn't thrilled about leaving my young children but I thought it would be an interesting journey to take, especially with my father.

We began our Poland journey with an opening ceremony at the Temple Synagogue, followed by intriguing tours of Krakow's Ghetto, and its Jewish Quarter, Kazimiers. While I joked to family that my perception of Poland was black and white (I guess from all the black and white movies of Poland that I had watched), I was shocked to see Poland in colour, especially the sunny, beautiful, hot days. It was such a mesmerizing experience to walk along the streets of my ancestors.

Shabbat dinner with Jewish people from all over the world

The workshops at the hotel were incredibly interesting, and thought provoking. One impactful presentation was given by Auschwitz survivor, Esther Peterseil, and her daughter Dorothy Tananbaum who gave a brief inside look into a world that I hope none of us will ever know. Shabbat dinners were enjoyable and meaningful. It was amazing to celebrate Shabbat with my uncle, and aunt whom I hadn't seen for close to 15 years. Also, it was astounding to be in Poland, and come together for Shabbat dinner with many other Jewish people from all over the world.

If I were to pin down the point at which I became hooked on helping my father research our family, and learning more about the Holocaust, it was the walking journeys, and workshops on Shabbat. I was inspired to hear others' research into their own family roots and genealogy. I found that the workshops about Polish Jewry, and German imposed Councils' attempts to continue traditions of the Jewish Kehilla Board were stimulating and immensely informative.

When we departed for Auschwitz there was a noticeable lull on the bus and somber mood. The weather was quite fitting for our tour of Auschwitz, and Auschwitz Birkenau. It rained throughout our time there, at times quite vigorously. I can't emphasize enough how fitting this was, as the rain seemed to echo everyone's mood. Standing on the ground where over a million people

were murdered because of hatred was overwhelming and emotional. It was shocking to see the enormity of the camps. Stepping into the barracks, and hearing so many varying descriptions of what families had gone through, was ghastly. Each depiction told atrocities that one could never even imagine, let alone live through. The remembrance ceremony at Auschwitz Birkenau was overpowering. Seeing the signs with many names, and candles burning was beyond any words.

Further lectures included Dr. Mary Fulbrook's fascinating historical, and personal accounts of the Holocaust. It was thought provoking to learn some of the psychological repercussions affecting survivors. At another point during the journey we were given an area with a facilitator, and guiding questions to discuss our own experiences, questions, and life. I can't fully explain the immeasurable feelings of gratitude I have for being a part of this discussion. It provided me some insight into the lives of those that survived, but mostly those that are children of survivors (as were most people on the journey). This discussion allowed me to empathize more, and try to better understand the children of survivors (or "second generation" - as I learned on this journey is a term they use to refer to themselves). The next few days consisted of tours of Bedzin, and Sosnowiec.

walking hand in hand singing Hatikva

Two of the most memorable, and profound events were the Walks of the Living. As we walked the routes of those that were sent to the trains to a bleak future I was intoxicated with mixed feelings of sorrow and hope. As I walked next to my father and uncle, I was moved by those in front, beside, and behind me. People that were strangers just a few days prior, were now walking hand in hand singing Hatikva, and other hopeful songs as we walked such a significant route. People walked while carrying or wearing large Israeli flags. My dad wore a t-shirt with my mother's family tree, of which a whole branch had succumbed to the horrendous Nazi crimes. These were powerful reminders that Am Yisrael Chai!

Dear Members and Descendants of the Zaglembe Communities,

We are at the start of a new year, although it is not as good as we had hoped.

The Covid-19 pandemic that overtook us about a year and a half ago has flared up again, and continues to disrupt our normal lives.

Our Organization's activities have declined to the minimum possible. Nevertheless, we did conduct the commemorative service for the Sho'ah at the Mevo Modi'in memorial site, and the Yahrzeit on Tish'a Be'Av at the cemetery in Nahlat Yitzhak.

In between, we also held a meeting at the "Zaglembe Café", where our guest of honor, Prof. Avihu Ronen, gave a fascinating lecture.

Throughout this period, the "Geneology Workshop", run by our member, Haim Dekel, has been in operation, with the assistance of Danny Rakocz and Israel Berliner.

The workshop brought many members together to explore their family's roots, with the capable help of our member Fred Frenkel of Munich, and they found a great deal of detail and information on their relatives, whether close or distant.

The dialog of this large group has been ongoing for a long time, and expands as time goes by, which deepens the desire and ability to perpetuate and keep the memory alive.

In Poland some "rescue operations" are being made on the old cemetery at Dendzin, and our member, Adam Shidlovsky, is investing there a great deal of work and effort. Furthermore, he is continuing his activity with "Hakoach" Dendzin, and the team should arrive in Israel in the middle of October to play against "Hakoach" Ramat Gan.

I send you all my best wishes for a better year, in the hope that we shall be able to learn to live alongside the Covid virus and return to the routine of our lives as it used to be.

Dov Pnini, President
Zaglembe World Organization

The Jewish town Jewish

In one of Sosnowiec district - Modrzejów, a large Jewish community had lived for centuries and which until 1915 was an independent town, called "Jewish", the first wooden synagogue was built in the beginning of the 18th century. Unfortunately, this building burned down about 100 years later.

In the 1860s, another synagogue was built, and another stone temple was built in the 1880s. To this day, one can find and see the remains of the last Jewish temple in Modrzejów at Bóźnicza Street. Fragments of its brick walls are hidden in densely growing greenery. The circumstances of its destruction are unclear. The same goes for the synagogue from the 1860s. The only information which I was able to find is the testimony of Lejzor Herman. He mentions the destruction of synagogues in Modrzejów by the Germans as early as September 1939, right after the Germans entered it, which took place on 5 September.

העיר היהודית - מודז'יוב

באחד הרבעים של סוסנוביץ - מודז'יוב, התגוררה קהילה יהודית גדולה במשך מאות שנים. עד שנת 1915 מודז'יוב היתה עיירה עצמאית שכונתה "יהודית", בית הכנסת הראשון בה נבנה מעץ בראשית המאה ה-18. לרוע המזל בניין זה נשרף כמאה שנה לאחר מכן.

בשנות ה-60 של המאה ה-19 (בערך 1860) הוקם בית כנסת אחר, ובשנות ה-80 של המאה ה-19 (בערך 1880) הונחה אבן פינה לבית כנסת נוסף. עד היום אפשר למצוא ולראות את שרידי בית הכנסת היהודי האחרון במודז'יוב ברחוב בוץ'נצה. שברי קירות לבנים מוסתרים בירק הצומח בצפיפות. נסיבות השמדתה אינן ברורות. כך גם בית הכנסת משנות השישים של המאה העשרים. העדות היחידה המוכרת היא של לייזור הרמן, אשר מזכיר את השמדת בתי הכנסת במודז'יוב על ידי הגרמנים כבר בספטמבר 1939, מיד לאחר כניסת הגרמנים שהתרחשה ב-5 בספטמבר.

חנה שולימוביץ

הנצחה ביד הזיכרון

כל המעוניין להנציח את שמות יקיריו ביד הזיכרון
לקדושי זגלמביה במודיעין,
אנא העבירו את השמות אל שמשון ישיבץ
טל: 052-5469-888
נא לציין הנצחה -
דוא"ל: jshimshon@gmail.com

Personal Commemoration

We remind you that in the Commemoration Valley in the Modiin Memorial Site, there are still places left for personal commemorations of family members that were perished during the Shoa. One engraved line of commemoration in black marble cost 150\$. Those who wish to commemorate their beloved ones may contact:
jshimshon@gmail.com

קפה זגלמביה

מעט לעת נפגשים בני הדור השני והשלישי

למפגש רעים והרצאה

הודעה על המפגש נשלחת בדוא"ל

לפרטים נוספים: רחל בבס Rachel.bebes@gmail.com

דמי חבר לשנת 2022

הפעילות הרבה של הארגון מחייבת הוצאות כספיות בלתי מבוטלות. הכיסוי הכספי העיקרי בא מדמי חבר העומדים השנה על 200 ש"ח. כל תרומה נוספת תתקבל בברכה.
את דמי החבר ניתן לשלם:

- ישירות לחשבון הבנק: לזכות "ארגון יוצאי זגלמביה", בנק לאומי, סניף 783 הרצליה, מס' חשבון: 34600/62 לאחר התשלום יש לשלוח העתק מההעברה לפקס: 03-6771542 או למייל rachel.bebes@gmail.com על מנת שנוכל להוציא קבלה.
 - באמצעות הדואר בצ'ק לפקודת ארגון יוצאי קהילות זגלמביה, ת"ד - 7799, רמת גן 5217701
 - באמצעות אפליקציית bit - 050-8526567
- אנא, שלמו את דמי החבר כדי שנוכל להמשיך בפעילות החשובה של הארגון. קיומו של הארגון תלוי בכם!

אביב לניצולי השואה

עמותת אביב לניצולי השואה נוסדה בשנת 2007 במטרה להבטיח את מיצוי זכויותיהם של ניצולי השואה בישראל.
העמותה מעניקה יעוץ וליווי אישי לניצולי השואה בנושא מיצוי זכויות ללא תשלום, במטרה לסייע לניצולי השואה לקבל את הזכויות המגיעות להם על פי חוק ולהבטיח שיפור משמעותי במצבם הכלכלי.
שירותי העמותה בקהילה ניתנים בחינם בתוך אמונה כי ניצולי השואה זכאים לקבל את מלוא זכויותיהם מבלי שיגבו מהם תשלום, עמלה או דמי חבר.
טלפון: *5711 דוא"ל: info@avivshoa.co.il

לתרומות: ארגון יוצאי זגלמביה

בנק לאומי, סניף הרצליה מס' 783,
חשבון מס' 34600/62
Zagłębie World Organization,
23 Frishman St., Tel Aviv 63561, Israel
For Contributions: Bank Leumi of Israel, branch
No. 783,
account No. 34600/62

עיצוב והדפסה: דפוס קוניאק, ת"א, **עריכה:** בת-חן בן-עמי סונין, **הפקה:** רחל צנטנר בבס
כתובתנו: רחוב פרישמן 23, תל אביב 6356109, **מייל מנהל אתר האינטרנט:** admin@zeglembie.org
שומרים על קשר: עדכונים אתר - www.zeglembie.org, **ובפייסבוק -** "דור שני ושלישי ליוצאי זגלמביה"

